

9 digiturvaan liittyvää haastetta kuntajohdolta, loppuraportti

Toteutus Kuntaliiton tilauksesta Kenno Anthropological
Consulting

Yhteyshenkilö Kuntaliitossa: Elisa Kettunen, elisa.kettunen@kuntaliitto.fi

Sisällys

- Tutkimuksen tausta
- Johdanto
- 9 digiturvaan liittyvää haastetta kuntajohdolta
- Johtopäätökset
- Kiitokset

Tutkimuksen tausta

Tutkimuksen tausta ja tavoite

Digitaalinen turvallisuus on noussut vahvemmin esiin yhteiskunnan digitalisoituessa ja sen myötä erilaisten uhkien siirtyessä verkkoon. Teknologian nopea kehitys, tiedon yhä laajempi käsittely digitaalisesti sekä hallinnolliset uudistukset luovat haasteita kuntien digitaaliseen turvallisuuteen ja edellyttävät kunnilta osaamista riskien hallinnasta. Psykoterapiakeskus Vastaamon tietomurto ja siitä seurannut hakeutuminen konkurssiin alkuvuodesta 2021 on osaltaan herätellyt digiturvaan liittyvää keskustelua Kuntaliitossa ja kunnissa.

Tämä tutkimus on yksi osa kokonaisuutta, jonka Kuntaliitto toteuttaa vuoden 2021 aikana. Kokonaisuus sisältää useita toimenpiteitä, joilla tavoitellaan parempaa ymmärrystä ja tukea kuntien digitaalisen turvallisuuden vahvistamiseksi.

Tämän tutkimuksen tavoitteena on syventää ymmärrystä kuntien digitaalisen turvallisuuden haasteista. Haasteiden tunnistaminen tukee eri osapuolien keskustelumahdollisuuksia usein erityisosaamisen piirissä olevasta digiturvallisuuden aiheesta. Digiturvallisuus- ja tietoturvakeskustelu ovat asiaa syvällisesti ymmärtävien asiantuntijoiden hallitsemaa, vaikka olisi hyvin tärkeää, että myös kuntajohto voisi sitoutua asiaan nykyistä paremmin. Siksi tässä tutkimuksessa on osallistettu erityisesti kuntajohtoa keskusteluun.

Tutkimuksen toteutus

- Tutkimus on toteutettu Kuntaliiton tilauksesta keväällä 2021 kolmena focus group -keskusteluna, joissa käsiteltiin kuntien digiturvaan liittyviä haasteita.
- Keskustelut käytiin temaattisina, puolistrukturoituina ryhmähaastatteluina, joissa ennalta määritetyt teemat käsiteltiin, mutta osallistujat saivat viedä keskustelua myös heille merkitykselliseen suuntaan. Keskustelut toteutettiin etäyhteyksin.
- Tässä raportissa esiin nostettavat löydökset eivät ole yksittäisiä mielipiteitä vaan laadullisen analyysin tulosta.
- Keskustelut on analysoitu aineistolähtöisesti, eli tutkimuksen pääpaino on aineistossa, ei ennalta määritellyssä teoriassa.
 - Kukin keskustelu on purettu erikseen ja keskustelun analyysissä on pyritty ymmärtämään mitä sanottiin, mitä ei sanottu ja miksi. Lopuksi kaikkien keskustelujen aineisto on tuotu yhteen ja niistä on luotu synteesi.
- Aineistolähtöisen analyysin vahvuutena on, että se pyrkii minimoimaan tutkijan mahdolliset ennakkokäsitykset ja mahdollistaa keskittymisen keskusteluissa esiin nousseisiin aiheisiin.

A person wearing a blue sweater is looking down at a large stack of papers. The papers are white and appear to be documents or reports. The person's hands are visible, resting on the papers. The background is a solid light blue color.

Tutkimusta varten järjestettyihin focus group -keskusteluihin osallistui kuntajohtajia sekä riskienhallinnasta ja varautumisesta vastaavia yhteensä 10 henkilöä yhdeksästä eri kunnasta.

Johdanto

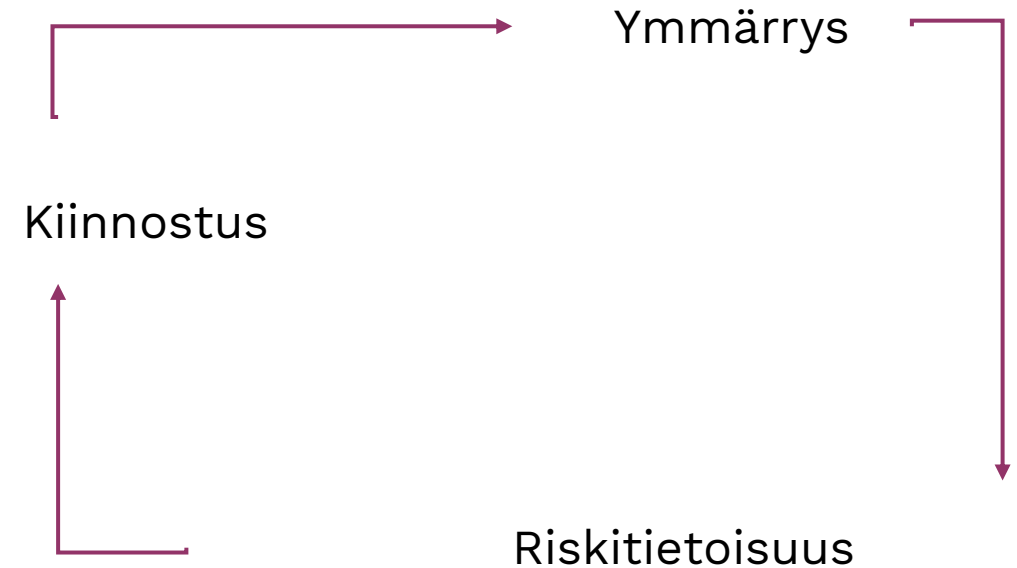
Digitaalisen turvallisuuden käsite

- Digitaaliseen turvallisuuteen kuuluvat *riskien hallinta ja käsittely, toiminnan jatkuvuuden hallinta ja varautuminen, tietoturvallisuus ja tietosuoja sekä kyberturvallisuus*.
- *Kyberturvallisuudella* tarkoitetaan digitaalisen ja verkottuneen yhteiskunnan tai organisaation turvallisuutta ja sen vaikutusta niiden toimintoihin.
- [Lisätietoa Kuntaliiton sivuilta.](#)
- Käsitteen lähde: [Julkisen hallinnon digitaalinen turvallisuus](#) –julkaisu valtiovarainministeriö.

Digiturva on kehittyvä osa-alue kunnissa

- Digiturva on uudehko osa-alue kunnissa mutta liittyy jo nyt pitkälti kaikkiin palvelualoihin, jolloin siihen liittyvät haasteet ja riskit ovat myös moninaisia.
- Digiturvan osa-alueella tarvitaan siirtymä reagoinnista ennakointiin, mutta se on kuntaorganisaatioissa hidasta.
 - Laajan palvelutarjooman takia kaikkien riskien tunnistaminen ennalta on vaikeaa.
 - Myös riskit ja rikollisuus kehittyvät nopeasti.
 - Digiturvaan panostamisesta seuraava hyöty ei ole näkyvää ja kiireisemmät asiat kiilaavat usein sen edelle kunnassa.
- Haasteiden ja riskien tunnistaminen vaatii laaja-alaista ymmärrystä digiturvasta.
- Se, ettei riskejä tunnisteta kunnassa, ei tarkoita sitä, ettei niitä olisi olemassa. Keskusteluissa on tuotu esiin, että “tieto lisää tuskaa”.
 - Ymmärryksen kasvaessa myös riskitietoisuus ja kiinnostus digiturvaa kohtaan kasvavat.

Digiturva on kehittyvä osa-alue kunnissa

- Tutkimuksessa havaittiin, että digiturvaan liittyvät riskinäköymät hahmotetaan erilaisina eri kunnissa. Digiturva-asioihin kiinnitetty huomio vaihtelee kunnittain.
 - Monesta kunnassa puuttuu digiturvan malli, digiturva on keskittynyt harvoille organisaatiossa ja digiturvaan liittyvä keskustelu kaipaa muutosta.
- Kuntajohdolla on tarve kasvattaa ymmärrystä digiturvan alueella.
 - Digiturvaan liittyvän ymmärryksen kasvattamiseen tähtäävää materiaalia on tarjolla, mutta tällä hetkellä se ei tavoita kuntajohtoa parhaalla mahdollisella tavalla.
- Johdon kiinnostuksen herättäminen on yksi askel polulla, jonka tavoitteena on yksilöiden sijaan kuntaorganisaatioiden kyvykkyyksien kasvattaminen digiturvan alueella.

Tavat, tieto ja toiminta vaikuttavat tunnistettuihin digiturvan haasteisiin kunnissa, mutta niitä kehittämällä haasteita voidaan myös taklata.

Digiturvan organisaatiokulttuuri on läpileikkaava teema kaikissa tutkimuksessa tunnistetuissa haasteissa. Kulttuuri ja yhdessä ylläpidetyt tavat vaikuttavat digiturvan rooliin organisaatiossa. Organisaation kyvykkyyttä on mahdollista kasvattaa digiturvan alueella yhteisesti sovitulla toimintatavoilla sekä ymmärryksen ja tiedon lisäämisellä.

9 digiturvaan liittyvää haastetta kuntajohdolta

Haasteet avataan tarkemmin seuraavilla sivuilla.

Toiminta

1. Kunnista puuttuu digiturvan malli.
2. Puutteellinen vastuuttaminen.
3. Reagoiminen riskitilanteessa.

Tieto

4. Digiturva ei ole koko organisaation yhteinen asia.
5. Digiturvan tärkeyttä ei ymmärretä.
6. Digiturvan rooli kuntaorganisaatiossa.

Tavat

7. Digiturvakeskustelu on asiantuntijoiden hallitsemaa.
8. Digiturva nähdään jarruna.
9. Vertaistuen puute.

9 digiturvaan liittyvää haastetta kuntajohdolta

Toiminta

Kunnista puuttuu digiturvan malli.

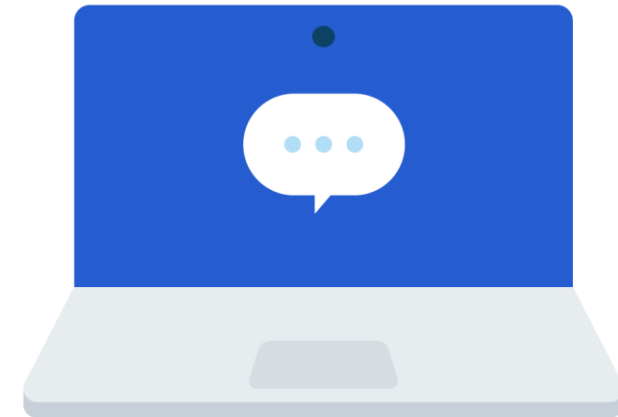
“Avainhenkilöriskit koskee meitä kaikkia tietohallinnossakin. Et on tosi kovaa osaamista vaan muutamien ihmisten varassa, ja kilpailu digiammattilaisista on kovaa. Siirtyminen muualle on haaste joka näkyy ja [siihen] pitäisi kiinnittää enemmän huomiota.”

Riskienhallinnan ja
varautumisen asiantuntija

1. Haaste: Kunnista puuttuu selkeä digiturvan malli.

Digiturvallisuuteen tulisi saada vahvempi malli ja jatkuvuutta.

- Digiturvamallin puuttuessa kuntien digiturvaosaaminen on yksilöiden varassa, ja siirtyessään muualle töihin, yksilöt vievät digiturvaosaamisen mukanaan.
 - Näin ollen digiturvasta puuttuu jatkuvuus eikä digiturvaosaaminen kiinnity kuntaorganisaatioon ja kasvata koko organisaation kyvykkyyttä.
- Malli auttaisi jokaista työssään ohjautumaan yhteistä päämäärää kohti.
- Tällä hetkellä koetaan, että digiturva ei ole riittävästi osana kunnan strategiaa, jolloin tekemisestä puuttuu “selkänoja”.
- Tämän seurauksena digiturva ei jalkaudu kaikkeen tekemiseen läpi kuntaorganisaation eikä tule osaksi kokonaisjohtamista, vaan se nähdään irrallisena osana.

1. Haaste: Kunnista puuttuu digiturvan malli.

Haasteeseen liittyviä tarpeita

Digiturvan malli

- Voisi pitää yksinkertaisimmillaan sisällään yhteisen tavoitteen, ja tunnistetut keinot siihen pääsemiseksi. Tarkemmalle tasolle vietyinä digiturvan malli olisi selkeä ohjaus siitä, miten digiturva-asiat hoidetaan kunnassa.

Esimerkiksi kunta- tai kaupunkistrategiaan tulisi saada keskeiset asiat myös digiturvan osalta, koska digiturvastrategiaa ei välttämättä ole.

”

Kuntapuoli [voisi] valtion puolelta ottaa oppia. [...] Selkeä ohjaus ja tyyli niin kuntapuolella ei ole sitä.

Riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntija

***“Kunnissa tiedetään, että jos katot
ikkunasta ulos tai haistat savua
kunnantalolla niin soitat
pelastuslaitokselle. Mutta kun tulee
kyberhyökkäys - kenelle sä soitat? Jos
vastaus on et kunnan
tietohallintoihmiselle, niin talo paloi jo.”***

Kuntajohtaja

2. Haaste: Puutteellinen vastuuttaminen.

Kunnissa tuudittaudutaan helposti valheelliseen turvallisuudentunteeseen, minkä seurauksena digiturvaan liittyvä vastuuttaminen on puutteellista.

- Digiturvan kokonaisuuden koetaan olevan kunnissa pirstaleinen.
- Lopullinen vastuu digiturvasta on kuntajohdolla, mutta vastuunkantoa peräänkuulutetaan läpi kuntaorganisaation.
- Vastuuttamisen epäselvyydet ovat nousseet esiin erityisesti ongelmatilanteissa.
 - Riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntijoita kaivataan erityisesti jos jokin menee pieleen.
 - Kunnille on osin tullut yllätyksenä se, ettei ole korkeampaa auktoriteettia, jonka puoleen kääntyä esimerkiksi kyberhyökkäyksen tullen.

2. Haaste: Puutteellinen vastuuttaminen.

Haasteeseen liittyviä tarpeita

Tilaajakompetenssin vahvistaminen, esimerkiksi neuvontaa kunnille alihankintaan liittyvään sopimusten muotoiluun.

- Sopimuksissa hyvä olla neuvoteltuna 24/7 päivystys palveluntarjoajalta kriittisiin palveluihin ja määriteltynä taho, johon ottaa yhteyttä ongelmatilanteissa.

Mahdollisuuksien mukaan digiturvan palvelunumero kunnille.

- Tuki digiturvan ongelmatilanteiden ratkomiseen.

“

Kilpailutukset on tehty vanhalla mallilla, et palveluntarjoaja tuo tarjouksen ja kunnan ihminen laittaa siihen nimen. Et sitä ei ole mietitty meidän häiriötilanteen tai riskienhallinnan näkökulmasta.

Riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntija

“Tämän prosessin pitää olla kristallinkirkas, numerot pitää olla valmiina, ihan kuin olisi paloautotallissa. Tämä on pelastuslaitoksen ylläpitoa. Kysyisin joka kunnalta [...] miten olette organisoineet ja harjoitelleet palojen sammuttamista.”

Kuntajohtaja

3. Haaste: Reagoiminen riskitilanteessa.

Tietoa digiturvasta on saatavilla (joskaan ei aina yleistajuisissa muodossa), mutta hyökkäystilanteessa se ei kuitenkaan riitä. Silloin yhtenä tärkeimpänä onnistumisen tekijänä nähdään reagointinopeus.

- Vaikka tavoitteena kunnissa olisikin päästä digiturvan osalta reagoinnista enemmän ennakointiin, myös riskit kehittyvät ja onkin osin utopistinen ajatus, että reagoinnilta voitaisiin kunnissa kokonaan välttyä.
 - Reagoinnin ja riskejä varten harjoittelu auttaa tiedon sisäistämisessä ja voi parantaa myös organisaation ennakointikykyä ja paljastaa haavoittuvuuksia digiturvasta ilman varsinaista riskitilanteen sattumista.
- Riskitilanteissa nopean reagoinnin mahdollistaa se, että käytännön toimintatavat eri tilanteissa on läpi organisaation sisäistetty ja kriittisimmät tiedot ja järjestelmät tunnistetaan.
 - Haasteena nähdään se, että harjoituksiin ei usein saada paikalle ylintä johtoa, jolle intuition vahvistaminen olisi tärkeä päätöksenteon tuki riskitilanteessa.

3. Haaste: Reagoiminen riskitilanteessa.

Haasteeseen liittyviä tarpeita

Intuition vahvistaminen ja riskialttiuden tunteminen.

- Digiturvan tiedot pitää olla sisäistettynä ja käyttövalmiina.
 - Reagointiharjoittelun pitää valmentaa konkreettiseen toimintaan.
- Harjoittelemisen, esim. taistoharjoitukset nähdään parhaana keinona tiedon sisäistämiseen ja soveltamiseen.
 - Harjoittelu auttaa myös tunnistamaan riskejä ja laajentaa riskinäkymiä ja siten voi vahvistaa tiedon lisäksi intuitiota.

“

Aika on kriittinen elementti. Hyökkäys tulee tunnistaa heti, ei jäädä miettimään että mikä on ongelma.

Kuntajohtaja

Tieto

Digiturva on keskittynyt harvoille kuntaorganisaatioissa.

**“Vaikka minä ja tiimi seistäisi
päällämme, niin jos se ei valu sinne
kentälle, niin ei tule tulosta.**

**Haaste on, että miten
palvelualoille saadaan perusviestit
vietyä ja miten saadaan osaamista
kasvatettua, että siellä pystytään
toimimaan digiturvallisesti ja
ottamaan nämä huomioon, kun
tehdään uusia palveluita.”**

Riskienhallinnan ja
varautumisen asiantuntija

**“Johdon rooli on
ratkaiseva! Johdon
tuella ja siunauksella
asioita tapahtuu. Ilman
niitä kaikki toiminta jää
puuhasteluksi.”**

Riskienhallinnan ja
varautumisen asiantuntija

4. Haaste: Digiturva ei ole koko organisaation yhteinen asia.

Digiturvan asiantuntemus on kunnissa usein riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntijoiden käsissä, mutta asiantuntemus ei välttämättä kulje ylös eikä alas organisaatiossa.

- Vastuu digiturvasta jää usein yksilöiden käsiin kuntaorganisaatiossa – usein esimerkiksi turvallisuusjohtajan tai tietohallinnon henkilöille.
 - Myös asiantuntijoiden tieto voi painottua jollekin tietylle aihealueella tai olla toiselta osin puutteellistakin. Siksi organisaation rekrytointipäätösten merkitys korostuu.
- Riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntijoilla on usein paljon vastuuta, mutta ei juurikaan valtaa tai vaikutusmahdollisuuksia kehittää, resursoida, tehdä strategisia päätöksiä tai nostaa digiturva-asioiden prioriteettia kunnassa.
 - Riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntijat ovat yksimielisiä siitä, että heidän toimintaansa joko rajaa tai mahdollistaa kuntajohdon asenne ja tuki. Johdon tuki on ratkaisevassa roolissa digiturvan jalkautumisessa koko organisaatioon.

4. Haaste: Digiturva ei ole koko organisaation yhteinen asia.

Haasteeseen liittyviä tarpeita

Digiturvan prosessien ja toimintamallien selkeytys jokaiselle organisaation työntekijälle.

- Jotta toimintamalli ylettyisi kaikkialle organisaatiossa, sen taustalle tarvitaan johdon tuki.
- Rekrytointipäätöksissä on hyvä huomioida laaja-alainen digiturvan tuominen organisaatioon. Organisaation osaamiskapasiteettia voi kasvattaa myös ulkoistuksilla.

“

Jos ne [henkilöstö] tekee piirun verran turvallisemmin peruspalveluhommaa, niin se on parempi kuin, että minä teen yötä päivää sata lasissa turvallisuuspäällikkönä.

Riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntija

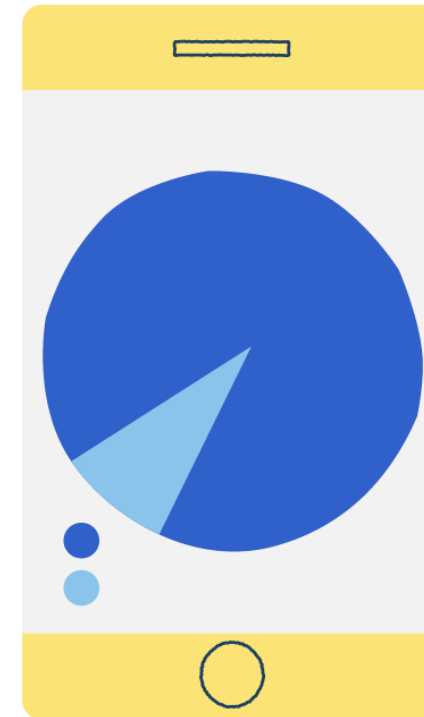
”Henkilöstö muodostaa 50% riskin taustalle, ihan sama kuinka hienot järjestelmät on. Tiedonkäsittelymalli ja ohjeistus kootusti pitää olla kunnossa.”

Riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntija

5. Haaste: Digiturvan tärkeyttä ei ymmärretä.

Henkilöstön rooli digiturvan riskitekijänä koetaan korostuneena. Säädösten noudattaminen saatetaan nähdä rasisitteena, jolloin ohjeistuksia saatetaan noudattaa löyhästi tai niitä aletaan kiertää.

- Yleinen ajatus on myös, että ymmärryksen puutteen takia digiturva-asioita ei nähdä riittävän tärkeinä.
- Säädösten kiertämisestä voi muodostua suurempikin digiturvan haaste, jossa vaihtoehtoisia keinoja käytetään asioiden hoitoon organisaatiossa ("varjo-ict").
 - Säädösten kierto voi olla suurempi haaste kuin se, että säännöt olisivat keveämpiä, jolloin niitä olisi helpompi noudattaa eikä kiertoa tehtäisi.
- Haasteena on myös, että digiturvasta vastaavilla henkilöillä ei ole tarpeeksi aikaa käytettävissä henkilöstön kouluttamiseen ja digiturva-säädösten perusteluun.

5. Haaste: Digiturvan tärkeyttä ei ymmärretä.

Haasteeseen liittyviä tarpeita

Henkilöstön (säännöllinen) koulutus ja digiturvan tuominen yhteiseksi asiaksi.

- Tietojenkäsittelymallin ja ohjeistuksien ajantasaisuus ja jalkauttaminen organisaatioon.
 - Digiturvasta vastaavien ajan allokointi myös jalkautukseen.
- Keskusteleminen, kysymisen mahdollistaminen ja digiturvan tuominen lähelle päivittäistä työtä.
 - Tukena voidaan käyttää muistukkeita tai valvonnan ja kontrollin vahvistamista, esim. estämällä ilmaisohjelmistojen käyttöä.

“

Ollaan otettu digiturva kaikkien asiaksi, ei vain niin että ict-asiantuntija antaa ohjeita. Me jaetaan viikon vinkkejä, on avoin kysymyspalsta ja on luovuttu vaikeaselkoisista ict-termeistä.

Kuntajohtaja

***“Mehän ollaan nurkkaan
työnnetty siihen saakka kun
häiriötilanne tulee.”***

Riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntija

6. Haaste: Digiturvan rooli kuntaorganisaatiossa.

Strateginen kysymys kunnissa on, mikä digiturvan rooli kuntaorganisaation kokonaisuudessa on. Kuuluuko digiturva kunnissa osaksi kokonaisturvallisuutta vai johdetaanko sitä muualta käsin?

- Tilanteet kunnissa vaihtelevat, joissakin tilanteissa digiturva on riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntijoiden käsissä, toisissa tapauksissa digiturva on pirstaleista ja eri toimijoiden käsissä.
 - Digiturvaan liittyviä asioita käsitellään omilla alueillaan eikä yhteistä suuntaa välttämättä ole.
 - Digiturva on verrattain nuori alue kunnissa, eikä sitä vielä nähdä turvan peruspilarina.
- Digiturvasta vastaavien on haastava päästä strategiselle tasolle myös siksi, että johdolla ei välttämättä ole ymmärrystä asioiden tärkeydestä.
 - Johto nähdään myös kirstunvartijana ja heidät pitäisi saada ymmärtämään miksi digiturvaan resursoiminen on tärkeää.
 - Haasteena tässä on, että riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntijat saattavat “puhua eri kieltä” kuin yleisjohto ja yhteistä säveltä ei helposti löydy.

6. Haaste: Digiturvan rooli kuntaorganisaatiossa.

Haasteeseen liittyviä tarpeita

Koko digiturvan osa-aluetta on tarve edistää kuntaorganisaatioissa.

- Digiturvan roolia täytyy korostaa esimerkiksi johtoryhmässä ja kokonaisturvallisuudessa.
 - Mahdollisuuksien mukaan kuntien johtoryhmissä voisi istua digiturvajohtaja.
- Kunnassa digiturvaa tekevien tahojen olisi hyvä olla vuorovaikutuksessa keskenään säännöllisesti.

“

Kokonaisuuden kannalta selkeä haaste, että pitäisi olla yhteinen suunta ja porukka. Että turvallisuudesta vastaavat olisi samassa poolissa.

Riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntija

Tavat

Digiturvaan liittyvä keskustelu kaipaa muutosta.

“Riskikeskustelu jää herkästi yleiselle tasolle ja silloin siihen on vaikea tarttua, jos ei ole niin kirkasta ymmärrystä.”

Kuntajohtaja

7. Haaste: Digiturvakeskus on asiantuntijoiden hallitsemaa.

Kuntaliiton tunnistama yhteisen keskustelun haaste vahvistui ryhmäkeskusteluissa.

- Digiturvakeskusteluun osallistuminen vaatii tiettyä taitotasoa.
- Keskustelu on usein asiantuntijoiden hallitsemaa ja sisältää paljon ei yleistajuista termistöä.
 - Aihepiiri myös kehittyy ja termistö muuttuu.
- Yleisjohtaja jää herkästi sivuun keskustelusta, mikä vahvistaa kokemusta digiturvasta muusta tekemisestä irrallisena asiana.
- Tämä myötävaikuttaa digiturvan näkemiseen rasitteena.

7. Haaste: Digiturvakeskustelu on asiantuntijoiden hallitsemaa.

Haasteeseen liittyviä tarpeita

Digiturvakeskustelua tulisi käydä yleistajuisemmin, jotta eri osapuolilla on yhtäläiset mahdollisuudet osallistua siihen.

- Näin digiturvasta tulisi yhteinen asia ja rasisitteen sijaan johdon työväline.

Kuntajohto kaipaa myös keskinäistä ajatustenvaihtoa ja voimaantumista digiturvan alueella.

“

Puhutaan ikään kuin puhuttaisiin substanssi-ihmisille, mut me ei olla niitä, vaan ollaan johtajia.

Kuntajohtaja

***“70% riittää. Halutaan jatkossakin
selvitä kohtuullisen hyvin.”***

Kuntajohtaja

8. Haaste: Digiturva nähdään jarruna.

Asioiden priorisointi vaatii riskien ymmärtämisen ja luokittelun.

- Digiturvasta keskusteltaessa yleisjohtajat tuovat esiin, ettei se saa ajaa muiden asioiden yli.
- Digiturvan vaatimukset asetetaan usein vastakkain sujuvuuden ja käytettävyyden vaatimusten kanssa.
- Kokonaisjärkevien ratkaisujen tekeminen nähdään haastavana, koska eri toiminnot ovat poteroituneet eivätkä tunne toistensa tekemistä riittävästi.
- Näkemys on, että kaikkeen ei voi panostaa täydellisesti vaan asioita on priorisoitava.
- Tällä hetkellä kunnissa tehdään priorisointia ja riskien luokittelua puutteellisilla tiedoilla.

8. Haaste: Digiturva nähdään jarruna.

Haasteeseen liittyviä tarpeita

Digiturvan asiantuntijoiden ja muiden asiantuntijoiden tuominen yhteen.

- Keskusteluyhteyden tukeminen sekä sen, että eri alojen toimijat hahmottavat toistensa näkökulmia.

Hyödyn sanoittaminen ja näkyväksi tekeminen esim. todellisten case-esimerkkien jakamisen kautta.

“

Kun lähdetään liikkeelle siitä, mitkä on turvan vaatimukset ja toiset siitä, mitkä on vaatimukset käytettävyydelle niin näiden yhdistäminen on haastavaa.

Kuntajohtaja

***“Tärkein tuki kunnan digiturvan johtamisessa olisi vertaisvuoropuhelu muiden kanssa.
[Tällä hetkellä] ei ole foorumia, missä keskusteltaisi.”***

Kuntajohtaja

9. Haaste: Vertaistuen puute.

Vertaistuesta hyötyisivät sekä kuntajohtajat että digiturvasta kunnassa vastaavat henkilöt.

- Kuntajohtajan tehtävänä nähdään keskenään ristiriitaisista asiantuntijanäkökulmista keskitien löytäminen.
 - Kuntajohtajan rooli voi olla yksinäinen, erityisesti koska rajallisilla resursseilla moniin asioihin joutuu sanomaan ei.
- Auktoriteettiasemassa toimivan henkilön voi olla vaikea tunnustaa tietämättömyyttään, jolloin johtaja jää vaille riittävää tukea.
 - Kuntajohtajan ei toki tarvitse ymmärtää kaikesta kaikkea, mutta tällä hetkellä moni kokee ajalehtivansa asiantuntijoiden vietävänä sen sijaan, että tekisi tiedostettuja päätöksiä.
- Kuntajohto hyötyisi samassa roolissa toimivien henkilöiden vertaistuesta.
- Myös riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntijoille vertaistuki on arvokasta myös osaamisen kerryttämisen ja kokemusten jakamisen näkökulmasta.

9. Haaste: Vertaistuen puute.

Haasteeseen liittyviä tarpeita

Validaatio sille, että tehdään oikeita asioita.

- Tarvetta on vertaiskeskustelulle, jonka kautta kuntajohdon olisi mahdollista saada validaatiota omille kokemuksilleen ja päätöksentekoon.
 - Vain johtajille suunnatut tilaisuuden houkuttelevat johtajia todennäköisemmin paikalle.
- Riskienhallinnan ja varautumisen asiantuntijat kaipaavat vertaistukea ja apua esim. asioiden sanoittamiseen sekä hyvien käytänteiden jakamiseen.

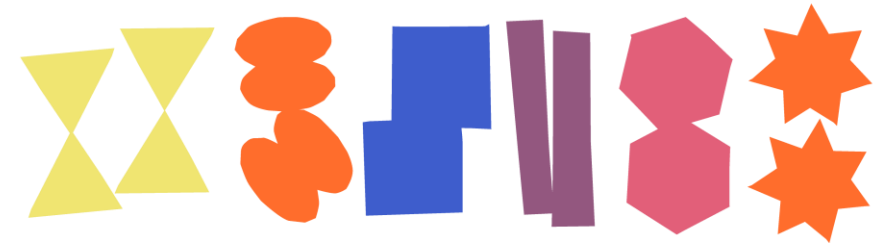
“

Verkostoituminen kaupungin sisällä on kyllä tärkeä juttu. Ja kollegoiden välillä muiden kuntien välillä.

Kuntajohtaja

Johtopäätökset

Haasteet kootusti 1/2

Toiminta

1. Kunnista puuttuu digiturvan malli. Malli jalkautettava kunnan strategiaan ja suunnitelmiin.
2. Puutteellinen vastuuttaminen (esim. tilaajakompetenssi, kilpailutukset, sopimusosaaminen digiturvan näkökulmasta)
3. Reagoiminen riskitilanteessa (esim. harjoitteleminen, reagointinopeus)

Tieto

4. Digiturva ei ole koko organisaation yhteinen asia. Jokaisen rooli organisaatiossa tärkeä, johdon tuki tälle merkityksellistä.
5. Digiturvan tärkeyttä ei ymmärretä. Esim. ohjeistuksen ajantasaisuus, henkilöstön koulutus, asian tuominen yhteiseksi asiaksi. Digiturva osana päivittäistä arkea kuntatyössä.
6. Digiturvan rooli kuntaorganisaatiossa. Esim. osana kokonaisturvallisuutta, digiturvaa tekevien tahojen säännöllinen vuorovaikutus, riskienhallintajohdon rooli johtoryhmässä.

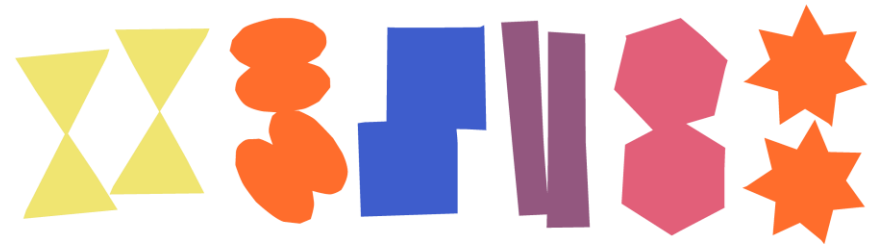
Haasteet kootusti 2/2

Tavat

7. Digiturvakeskustelu on asiantuntijoiden hallitsemaa ja yhteistä keskustelua tulisi käydä yleistajuisemmin. Johto kaipaa myös keskinäistä ajatuksenvaihtoa.

8. Digiturva nähdään jarruna. Eri näkökulmien hahmottaminen on johdolle tärkeää, hyötyjen, näkökulmien ja kokonaisuuden sanoittaminen ymmärrettävästi. Case-esimerkkejä hyödyistä tarvitaan.

9. Vertaistuen puute. Johto kaipaa validaatiota omille kokemuksilleen ja päätöksentekoon. Vain johtajille suunnatut tilaisuudet houkuttelevat johtoa paikalle. Myös riskienhallinnan asiantuntijat kaipaavat vertaistukea mm. hyvien käytänteiden jakamiseen.

Johtopäätökset

- Tässä tutkimuksessa on tunnistettu, että vaikka digiturvasta on kunnissa huolehdittu eritasoisesti, on useimmissa kunnissa silti tarvetta digiturvan parantamiselle. Digitalisaation myötä myös riskit kehittyvät nopeasti ja kuntien suuret järjestelmät ja arkaluontoiset tiedot voivat olla houkutteleviakin kohteita esimerkiksi palvelunestohyökkäyksille tai muille tietoturvaloukkauksille.
- Kunnissa tarvitaan laaja-alaisempaa osaamista digiturvasta, eikä kaikkea osaamista ole mahdollista keskittää yksittäisiin kuntiin. Siksi Kuntaliiton ja muiden yhteistyötahojen tuki on kunnille tärkeää.
- Kuntajohdon kiinnostus digiturvaan on suuressa roolissa digiturvan aseman muodostumisessa kunnissa. Esimerkiksi riskinäkymien laajentamisella, Taisto-harjoituksilla, ymmärrettävällä vertaiskeskustelulla, digiturvan linkittämällä kokonaisturvallisuuteen ja digiturvan hankintojen tuella voidaan myös kasvattaa johdon kiinnostusta ja huomiota digiturvaan.

Kiitokset

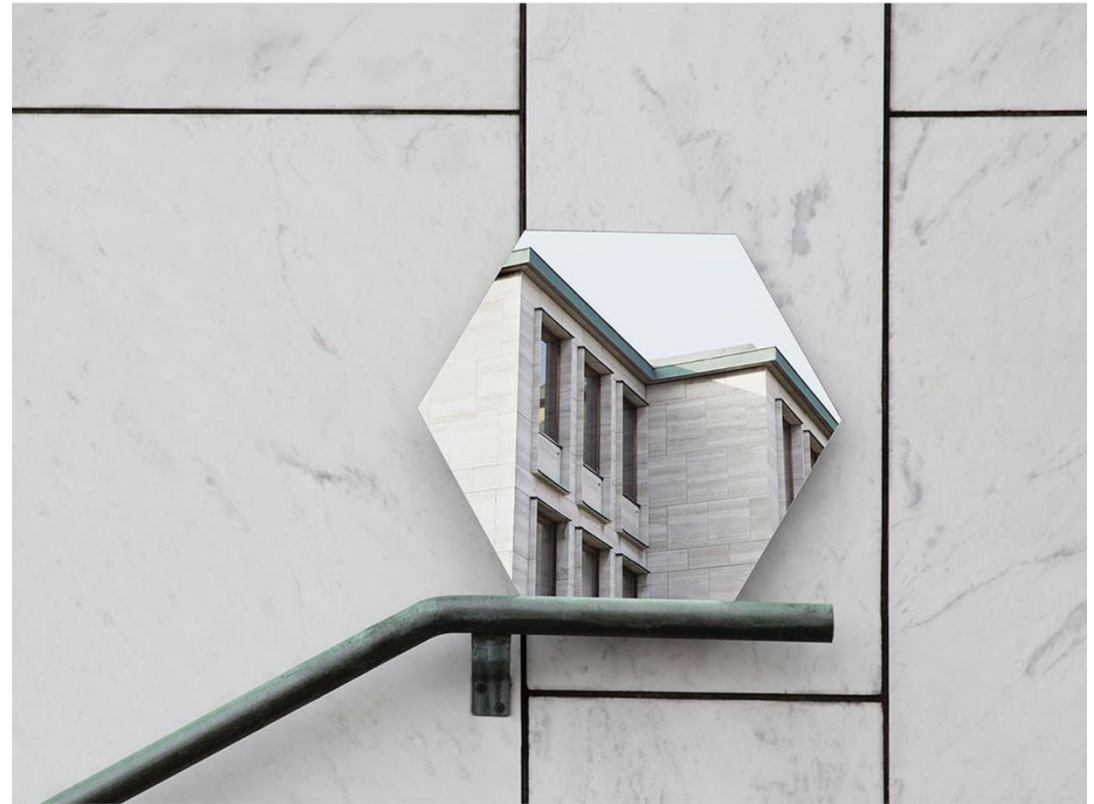

Lämmin kiitos kaikille 10 haastatellulle kuntajohtajalle ajasta, ajatuksistanne ja luottamuksesta tämän selvityksen toteuttamisessa.

Hyödynnämme tämän selvityksen tuloksia parhaamme mukaan, jotta tulevaisuuden kuntien digiturvallisuus olisi entistä paremmalla tolalla ja yhä useampi kuntajohtaja saisi tarvitsemaansa tukea digiturvallisen kunnan johtamisessa.

Kiitokset tutkimuksen toteuttajalle

- Tutkimuksen on toteuttanut Kenno Anthropological Consulting.
- Kenno soveltaa sosiaalitieteitä liiketoiminnan ja julkisten palveluiden haasteiden ratkaisemiseen sekä kehittämiseen. Autamme asiakkaitamme löytämään uniikkeja kilpailuvaltteja ihmisoivalluksista.
- Kennon toiminnan lähtökohtana on vahva antropologinen osaaminen.
- Lisätietoja: www.kennoconsulting.com / Elina Reponen elina@kennoconsulting.com

KUNTA LIITTO